

Kongl. Reskripter angaaende Lapperne

den 27. sept. 1726.

(I)

Reskript til Stiftbefalingsmanden og Biskopen over Trondhjems-Stift, ang. hvorledes de Norske Finner og Lapper skal omgaaes, og deres Privilegier holdes med Forbud paa forargelige Bøger samt stærk Drik i Finmarken, og Præsterne, som paagrændse Missionen, at holde Almuen til Underviisning i sin Christendom.

Det fornemmes, at Missionen i Nordlandene, Finmarken og Trondhjems-Amt, imod forhen allern. gjorte Anstalter for bemeldte Verks ubehindrede Fremgang, paa endeel Steder lider Hinder og Ophold formedelst Lappers og Finners Forskrækkelse, Forførelse og Forhaanelser, samt Forurettelser af endeel Norske Indvaanere.

Stiftbefal. og Biskopen skal, saavidt Enhver tilkommer, strax denne Befaling til alle Vedkommende forsende, og saaledes foranstalte, at bemeldte Finner og Lapper strax kan blive vidende og forsikkrede overalt, at hvad Vildfarelser, Finnerne eller Lapperne enten allerede have bekjendt, eller herefter videre bekjende, i dere Hedendom og Blindhed at have forøvet, over de samme Vildfarelser Kongen har efterladt alle Finner og lapper den Straf, som Lands-Loven over deslige Forseelser dicterer og utfordrer, saa at Ingen dem nogen af de Vildfarelser, eller hvis Haandteringer, som de nære sig af, i nogen Maade enten maae bebreide eller dem derfor forhaane eller tiltale.

Kongen vil òg, at Fogderne i Nordlandene ikke aleneste uomgængeligen saaledes skulle anstalte, at hvis Skatter og Rettigheder, som Finner og Lapper, ligesom de hidintil have svaret, til Kongen have at erlegge[,] dem skulle Lehnsmændene uden for Ledingsbergene, paa det at Finnerne og Lapperne kunde være uden Forargelse og

Forførelse, af dem annamme, hvor det best skeep kan, dog ikke i nogen Maade paa de Tider og Steder besvære Finnerne og lapperne, hvor og naar de søge Herrens-Bord og ders Communion-Andagt have at opagte; men endog Finnerne og Lapperne imod Andres Indpas og Forutrettelser, i hvilke somhelst Maader det kunde skeep, af al Magt forsvare og tilrettehjelp, saasom Kongen bemeldte Finner og Lapper for sine Undersaatter i alle Maader, ligesaavelsom de andre Landsens Folk, allern. kjender, og under Sin Kongel. Værn og Beskyttelse antager.

Fremdeles skulle Præsteskaabet i Finmarken, Nordlandene og Trondhjems Amt, hvor Missionen paagrændser, med al Flid holde deres Norske anfortroede Almue til nøieste og alvorligste Underviisning i ders Christendom, at ikke Nogen, formedelst mangel af fornøden Oplysning om Guds Villie at alle Synders Omvendelse og Helligjørelse, skulde være de nysomvendte Finner og Lapper til nogen Fortræd eller Forargelse: til den Ende ogsaa hermed strængeligen forbydes, at forargelige og forfærdelige Bøger og Trykt Tant, saasom St. Peders Reiser, Sibyllæ Spaadomme, Lucidarius, Skjæmt og Alvor, og flere andre deslige Digter, samt forfængelige Viser og Legender, maa herefter ikke henføres eller forhandles i Nordlandene, Finnmarken og Trondhjems-Amt, under Confiscation og Straf, som Lands-Loven over forargelige Bøgers Forhandling siger.

Som ogsaa Brændevin, endogsaa i mindste Brug, saa òg anden Stærk Drik i Overflødighed, befindes at være for Finner og Lapper saare skadelig, i det at derved ei allene gives Aarsag til mangfoldig Uskik blandt Finnerene; men ogsaa derved bliver fast en ufraskillelig Anledning til Afguderie og Hedenske Vildfarelser, foruden, at baade Finnerne Vælfærd, og ofte Liv, ved saadanne skadelige Vare bortgaaer; derimod befindes, at omendskjønt Amtmanden i Nordlandene har gjort ald Flid, ved en god Anstalt saadan Finnernes Skade og Forargelse at forekomme, skal dog Finnerne ikke aldeles kunne være frie for Forførelser, at jo de endnu Skrøbelige iblant dem til saadan Drik og paafølgende Uskik forlokkes, ja tiltrues: saa

befales alvorligen, at hvo som enten i egne Huse eller i Finnernes Kotter, eller paa Markeder, skjænker, sælger, eller giver nogen Fin og Lap noget mindste Brændeviin, eller lader ham faae anden stærk Drik til Overflødighed, at hvo, som fører Brændeviin til Finnefjeldene og Finne-Boligerne, og allermeest hvo Saadant fører til Finnernes Skoler og Catechisations Forsamlinger, eller ved Kirkerne holder Brændeviin og stærk Drik til fals, skulle af Landsens-Øvrighed og Præster, Enhver efter sin Brødes Maade, i alvorligste Maader med Kirke-Disciplin, samt Verenes Confiscation, og derforuden Bøder til Kongens Fiscum uungængeligen straffes og tilrettesættes. Og paa det Finner og Lapper ikke formedelst nogensomhelst Forfærdelse eller haard Behandling skulde skye og flygte fra vore Lands Grændser over til den anden Side af Fjeldet, hvorved den Kongelige Villie og Attraa efter deres Oplysning og Saliggjørelse skulde paa Nogen blive omsonst, saa vil Kongen ikke aleneste i al Unaade ansee saadanne Mennesker, som for hvilkenomhelst egne Passioner eller Interesse, eller hvilket Paaskud de kunde forevende, Lapperne forfærde eller forføre; men vil og at ingen Tyngte og Sværigheder Lapper og Finner videre skulle paalægges, end som de før Missionens Tid have været vante til at udgive, hvorføre Rentekammeret og er befalet, at Det ved Fogderne nøie skulde lade efterforske Finnernes og Lappernes Privilegier, som dem af de Kongelige Forfædre i en og anden Maade kunne være givne, hvilke Samme Kongen Finnerne og Lapperne for denne Tid og fremdeles forunder og confirmerer.

(II)

Rescr. [til Rentekammeret], ang. ved Fogderne i Nordlandene den Anstalt at gjøre, at de Finnerne og Lapperne givne Kongelige Breve og Privilegier uden Ophold nøie efterforskes, og til Rentek. Gjenparter deraf indsendes, som bemeldte Finner og Lapper endnu skulle nyde, og aldeles ikke for denne Tid eller herefter med videre i nogen Maade besværes, end som de fra Alders Tid have været vante at utrede. [Saasom det er erfaret, at endeel af de Norske Undersaatter i Nordlandene gjør Finnerne og Lapperne sammesteds adskillig Indpas og Uret i de smaae Pladse, som Endeel af disse fra Alders Tid inderst i Fjordene paa endeel Steder, hvor ingen Norske Folk have boet, sig til Bopæl uden nogen Sæd eller Avl, have opryddet, da de dog af forrige Konger skal være Protectoria og Privilegier paa samme Pladse forundte].